

*Selma Čenanović G., studentica II godine Master studija
Fakulteta političkih nauka u Sarajevu*

„Jer, vrijeme je blizu“

Bilo je već skoro dvanaest sati kada kada je zatutnjilo sa stepeništa kao da je željeznička pruga ravno prelazila preko skromnog sprata trošne kuće Hošića, toliko da se Azemina stresla od straha. Pomislila je kao i uvijek na najgore, vrišteći imena sinova kao ispoljavanje straha da se nije, ne daj Bože koji od njih dvojice strovalio niz uske drvene stepenice, koje su same po sebi odveć bile nesigurne i za najpažljiviji hod, a kamo li za njene stasite i plahe sinove, koji ni po čemu nisu ličili na nju, iako im je poklonila svaku sekundu svog života još otkako je Sabahudin došao na svijet, a zatim i Sedin.

„Ako mu je točkić otpao, polomit ću ti nogu Sedine, rekao sam ti da ne diraš moje stvari!“ histerično je i oštro Sabahudin povikao na mlađeg brata koji se pokušavao sakriti od njega, ali je samo htio još malo bratove pažnje prije nego opet ode na fakultet, što je značilo još nekoliko mjeseci bez brata.

Tako je u igri i zadirkivanju zapeo za Sabahudinov trošni kofer i on se skotrljao niz stepenice.

Posljednji dani vrelog ljeta bili su na izdisaju, ali kraj septembra bio je poprilično vruć što je Azemini dalo nadu da će na vrijeme završiti sve poslove i ušćariti koji dinar više, da utisne Sabahudinu u ruku kad krene na autobus ovaj koji dan, i da će biti koji krompir više kada zima opet zarije hladne kandže u njihov dom i izvuče i posljednji gram brašna i posljednju kap ulja, i kada stavi posljednje drvo da svojim plamenom ugrije njihove prste kada je već u njihovim prsima odavno bilo hladno, teško i sumorno.

„Mama!“ dugo i glasno povika dubok glas starijeg sina, i tako je prenu iz sumornih misli koje su više bile dio nje nego samo gost u mislima. Zastrahi često je muški glas kod njenih dječaka, jer godine iako teške, brzo su prošle i oni su sada slika i prilika nekadašnjeg njenog Safeta, a sada...

„Boga mi, odoh ti ja, eto.“ reče Sabahudin, opet joj prekinuvši sumoran tok misli. Već danima prije znala je da se bliži dan kada će posljednji put ispratiti sina na sljedeću godinu fakulteta, ova je bila posljednja. Kotrljale su se suze niz lice Azemini kada je sinoć, dok su spavali, već četvrtu godinu peglala istu košulju, istom peglom čuvajući je kao oči u glavi, i koliko puta je

novac ušteđen za novu im odjeću morala dati za dupli račun struje ili koji komad mesa koji danima ne bi vidjeli, a njena zdrava djeca bi postajala blijeda i slaba ukoliko im ona ne bi to omogućila. „Još samo ovaj put, mislila je...“ i tako se dovukao kraj.

Godinama, sve njene prijave bijahu odbijene, i posla u službi za nju više nije bilo. Njena srednja škola nije bila dovoljna za sve fakultetski obrazovane, mlade i pametne žene. Azemina na razgovorima za posao bila je tek sjena. Lica poslodavaca su se mrštila i nezainteresirano postavljala blok formalnih pitanja, a potom biše brzo završavali rekavši jednu te istu rečenicu „Kontaktirat ćemo Vas!“ a Azemina bi se, zadržavajući suze zahvaljivala i potajno nadala da će je ovaj put neko stvarno nazvati i reći da je ona uspješno primljeni kandidat, da će napokon imati platu i priuštiti život djeci kakav su imala i ostala djeca u naselju, da će Sabahudin, njen budući pametni i zgodni inženjer moći obući novu košulju, a njen Sedin nove cipele, i tako u majčinih maštanjima za djecu utopile su se sve želje jedne žene. Za sebe ih nije imala, kao što nikada nije pila kahve sa komšinicama, jer nije imala vremena. Odavno je i prestala biti predmet govorkanja, postala je tek blijeda sjena jedne ljepotice iz trošne kuće sa kraja sela, koja je cijeli svoj život posvetila dvojici sinova.

.....

Istrošeni kofer, godinama star on je krio nogama. Točkići su mu bili u potpunosti iskrivljeni tako da su bili gotovi poispadati, ali nekako su opstajali. Na stanici je bilo zagušljivo, u zraku je Sabahudin osjećao nepodnošljiv miris ljudi, sjećanja, koji u suštini nije bio strašan koliko njegovi osjećaji za ovu kasabu. Nije podnosio ni naglasak, ni stil života, ni ono što je sa sobom nosio. Težina je u potpunosti prekrila njegove misli, ruke, i sadržaj kofera. Polako je postavio kofer u bunker autobusa i zakoračio unutra, vrebajući neko slobodno mjesto, ako ima do prozora to bi bio džek-pot, ali zašto bi ga išta dobro zateklo danas? Upitao je starijeg čovjeka koji je sjedio do prozora da li je slobodno, potom je sjeo, duboko udahnuo i pokušao pobjeći mislima u neke skrivene odaje svoje duše, sklapajući komadiće sreće ili lica svoga oca da ga vodi kroz višesatno putovanje autobusom, iz provincije, u grad, da barem opet pomiriše sreću, osvježi maštu. Minute su prolazile kao godine, graja nije odavala nadu da će uskoro prestati, niti će on moći zaspati. Prodorni glas neke bahate gospođe iza njega nadglasavala je njegove misli.

„Ajde više...“ nervozno prosikta i nemoćno spusti glavu na sjedište kada je autobus stao minut da pokupi još putnika, a gospođa iza nije prestajala sa govorom.

„De ćeš ti?“ nonšalantno upita starac, spuštajući dnevne novine koje očito nije mogao pratiti u nervoznoj atmosferi autobusa.

Umjesto misli: „Još si mi samo ti falio!“ Sabahudin rado prihvati razgovor odgovarajući, detaljisajući i o fakultetu i uspjesima i životu i željama, i ciljevima, zaneseno, zaboravljajući svjesno odakle je, krijući ruke, na kojima je ljeto ostavilo traga, proklinjući svaku mrlju koju sapun nije mogao oprati, i žulj, kunući se da je to posljednji put. Njegovo vrijeme uskoro dolazi.

.....

Posljednja godina studija za Dinu je bila jednako uspješna kao i prethodne, održao je prosjek, stipendija je bila izdašna, jer je ga je sve ove godine stipendirao vlasnik poznate firme „INK“ i želio je perspektivnog inženjera u svojoj kompaniji, jer su oni najbolji do sada svoju sreću tražili kod stranih poslodavaca daleko od granica ove države.

Svi su Sabahudina poznavali isključivo kao Dinu, jer sjećajući se prve godine fakulteta i prvih predavanja u pomalo, snobovskom, društvu, osjetio se postidećenim da prizna svoje ime i svoje siromašno porijeklo. Godinama kasnije, sve na Dini zapravo je bilo prekrivanje i zaborav na kasabu, neuglednu majku u istrošenim haljinama i preosjećajnog brata s kojim ništa nije dijelio osim izgleda. Kako je Sedin rastao, bili su fizički identični, tako da su majčini pogledi na Sedina izazivali i sreću i sjetu.

Mirisali su april i maj, a za njima i juni, dani posljednjih ispita. Uslijedio je diplomski i zvanična titula, te siguran posao za Dinu, kao jedan od hiljadu.

Tog vrelog julskog dana zakoračio je Dino u sjajnim novim cipelama na tamni asfalt, korak po korak kao godine, došao je do vrata zgrade u kojem je potpisao ugovor i službeno zakoračio u novi život.

Toga dana ostvarene su majčine molitve, ali kako je Azemina mogla znati da uspjeh i položaj njenog sina u njegovo srce neće donijeti samilost, ni skromnost?

.....

Smotala je istrošenu sedžadu, u mislima te noći Azemina je u naletima ponosa pokušavala zamisliti kako je izgledao njen sin kada je branio diplomski? Ne zna ni da li je imao novu košulju i kako je bila ispeglana...

Danas je bio njegov rođendan, ote se težak uzdah za sve godine koje su prošle. Šesti dan augusta, a dva desetljeća i više činila su se kao treptaj oka. Od samog početka živote njenih sinova obilježava tuga i nemoć. Njeni strahovi u ratnim godinama i stalna pitanja opstanka iznad glave, životno pitanje a zatim i nada koja nikad nije umrla, patnji će doći kraj. "Kad ih podignem, ,, tješila se. Budila se nada svakim novim danom da će zalutati neki poziv i da će im se životi promijeniti.

U tami noći i iščezaju šestog augusta, daleko od sela, Dino je u potpunosti zaboravio na postojanje bića koje mu je život dalo.

.....
Mjeseci su prošli, Sedin i majka bi oćutali tišine koje su se ispreplitale iznad njihovih glava kao neprijatelji koji im šapuću o njihovim tužnim sudbinama i ponavljanju historije.

Da su samo mogli znati koliko im se misli podudaraju, ali nisu, jer svaka za njih je bila dovoljno teška da je požele onom drugom.

Slika i prilika Safeta na kojeg su dječaci toliko lićili ukazala se posljednji put na škripavom podu hodnika trošne kuće, dugo je pričao Azemini ona je kroz jecaje odmahivala glavom, a potom su drvena vrata lupila i hladni propuh je ugasio svijeću u hodniku. Nestalo je svjetlosti u kući, otac dječaka zauvijek je odnio sa sobom. Ma koliko se ikad svjetla palila, uvijek je svjetla nedostajalo. Sabahudin i Sedin su bili previše mali da su mogli ikad razumjeti šta se dogodilo, ali rijeći izgovorene na pragu ostat će zauvijek urezane u njenom srcu.

Safet ih je napustio. O njemu poslije nije bilo rijeći, koliko god htjeli.

Sudbinski povezani odlasci oca i sina, našli su se na istoj iskidanoj stranici Azeminine bolom isparćane duše, ali nimalo vremenom izliječene.

.....

Godine su prošle vrijeme je došlo da i Sedin diplomira, manje uspješan, ali više ponosan. Uz mnogo obećanja majci, kročio je daleko za svojom srećom.

.....

Posljednji dani januara, godinama poslije, galama i vriska u kući su bili samo duhovi njenih sjećanja, u kojoj su svaki dan ispred sjetnih očiju majčinih titrale ručice željne pažnje, a ona u trci sa vremenom da im da sve što može, ali što je bilo daleko od onog što im treba, sjedila je sama.

Hrpa triješća i drva bila je sve manja, a zima sve oštija, Azeminine ruke sve drhtavije. Telefon u kutu, mjesecima tih.

Pogledala je u vlagom nagriženu po rubovima fotografiju iz nekog ljepšeg vremena, pa se kutom usana osmijehnula, ali suza u oku je uvijek brža. Onda je zahvatila jednu od posljednjih cjepanica da ugrije hladnu sobu.

Zapalila je vatru, a Azeminino srce izgorjelo je zajedno sa tankim drvetom.

Iznad nje je sigurno, tek onda nestala i njena nada, koja je odisala kućom, kako je uvijek mislila da je vrijeme koje znači njeno bolje sutra tek iza ugla sljedećeg problema.

.....

Sabahudin i Sedin, slični kao jaje jajetu, ostali su šutjeti dugo iznad mezara majke, u Sabahudinovom zaleđenom pogledu prema imenu na zelenom komadu daske odjekivalo je sjećanje na posljednji put kada je bio u selu. Lecnuo se kada je vidio mezar sa slikom i imenom starca koji je sjedio s njim u autobusu godinama prije, kada mu je pričao o sebi, i tada njegove riječi bljesnuše u glavi: “Ne zaboravi na onu koja je dala sve da odeš, iako to znači njen ostanak...” Kako je sve došlo do svijesti, ali ne i do srca?

S koferom je bacio svu težinu siromašnog života, kao i da je i majka bila dio njega, ali sjajan kofer i lažno postavljen identitet nisu iznijeli težinu u prsima od shvatanja činjenice koliko je svima vrijeme blizu.

Vrati pogled još jednom na mezar starca, zvao se Sabahudin.